

CARL RUDBECK om

monarkin vi dras med

”Visst, men de har ju ingen makt.” Så ungefär brukar det sista desperata försvaret för monarkin låta. Men också detta är ett dåligt argument. På den nyligen publicerade listan över Sveriges viktigaste opinionsbildare hamnade både kungen och drottningen bland de tjugo mest inflytelserika.

Hovet har alltså en betydande makt och möjlighet att påverka opinionen; numera använder sig dess medlemmar av den möjligheten allt oftare. Att hålla tyst i kontroversiella frågor är en tanke som inte verkar ha slagit Sveriges drottning.

DET TYNGSTA ARGUMENTET mot monarkin är emellertid att den strider mot fundamentala liberala och demokratiska principer, bland annat mot den som säger att alla är lika värda. Med monarki har vi en liten grupp som föds finare än andra och med medfödda privilegier, en liten grupp som de facto står över lagen och som utövar en makt som de föds till.

Man kan inte, om man vill hålla sig till demokratins spelregler, rättfärdiga monarkin med tanken att den fortfarande stöds av folkflertalet. Demokratien måste nämligen ha vissa regler som så att säga inte själva är del av demokratin, som man inte bara kan ta bort även om det skulle gå att mobilisera 51 procent av befolkningen mot dem. I varje liberal demokrati finns det regler och rättigheter som inte själva är underkastade demokratiska majoritetsbeslut. Just tanken på allas lika värde är en sådan regel som monarkin bryter mot. Nog är det märkligt att så många fortfarande ger sitt stöd åt ett styrelseskick som går stick i stäv mot de moraliska intuitioner som styr samhället i övrigt – nämligen allas lika värde. Ett skäl att det fortfarande finns så många som hyllar kungahuset är förstås att det lever i en osmaklig symbios med skvallerpressen som gör sitt bästa för att framställa allvärldens kungahus som bestod de endast av godhjärtade genier. I rättvisans namn bör en liten eloge gå till den engelska pressen som har avslöjat att deras eget kungahus egentligen är ett horhus.

Det finns en hel rad av andra dåliga argument för monarki – att det skulle garantera en viss stabilitet som republikerna påstås sakna. Man menar alltså på fullt allvar att Jordanien och Saudiarabien är stabilare länder än Schweiz och Finland. Det skulle generera turistintäkter men har någon någonsin träffat en turist som sökt sig till Sverige för att titta på kungen? Jag har det inte. Republikerna som Italien, Grekland och Frankrike har rätt gott om turister och jag undrar om någon avstått från att åka dit för att de saknar en kung och en drottning att begäpa.

ETT ARGUMENT SOM MAN FORTFARANDE ofta får höra är att det skulle vara synd om kungligheter som tvingas leva onormala liv. Kungligheterna själva spelar ofta med i detta bedrägeri genom att påstå att de inget högre önskar än att vara helt vanliga svenskar. Alltså att stå i värdkö när det är sjuka eller i bostadskö om de vill bo i Stockholm. Att oroa sig över att pengarna inte skall räcka över nästa månadsskifte.

I själva verket lever kungligheter just de liv flesta av oss drömmer om. Snabba bilar, brudar, semester på Mauritius när man inte är på något av sina många slott. I utbyte för en sådan drömtillvaro krävs väldigt lite – att då och då klippa av ett band eller hålla ett tal som sällan består av mer än på varandra staplade plattityder.

Kanske är detta bara tecken på småaktig avundsjuka från min sida som bor i en hyrestrea och som aldrig har varit på Mauritius. Må vara hur det vill med det. Det rubbar ändå inte det faktum att monarkin i dag är en anakronism som går på tvärs mot principer som styr liberala demokratier där inga ämbeten annars går i arv. Varför i så fall inte låta också andra i huvudsak ceremoniella jobb som ÖB och ärkebiskop gå i arv inom en familj. Det är inte mera befängt än den monarki som vi fortfarande dras med.

Carl Rudbeck (carlr@timbro.com) är redaktör för nät-tidsskriften Smedjan.com